

Jav, ktorý sa opakuje každých 80 rokov. Nad našimi hlavami čoskoro vybuchne hviezda	2
Online, tvnoviny.sk, 16. 7. 2024, 19:02	
Na UPJŠ promovali žiaci základných škôl	3
Online, kosiceonline.sk, 16. 7. 2024, 19:50	
Vybuchne hviezda	5
Televízia, Televízne noviny, 16. 7. 2024, 19:55	

Jav, ktorý sa opakuje každých 80 rokov. Nad našimi hlavami čoskoro vybuchne hviezda [🔗](#)

📅 16. 7. 2024, 19:02, Zdroj: [tvnoviny.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o., Autor: Jozef Demeter, Milan Špak, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 108 401 GRP: 2,41 OTS: 0,02 AVE: 1024 EUR

Nad našimi hlavami čoskoro vybuchne hviezda a pozorovať ju budeme môcť aj my. Explózia takzvanej novy v súhvezdí Severná koruna sa opakuje každých 80 rokov a prinesie vzácne vedecké poznatky.

Dvojhviezda s názvom T Coronae Borealis sa nachádza asi tritisíc svetelných rokov od Zeme. Pre astronómov je to za rohom.

„Dochádza k zrýchlenému prenosu hmoty medzi červeným obrom a bielym trpaslíkom,“ hovorí Štefan Parimucha, astrofyzik z **UPJŠ** v Košiciach. „Biely trpaslík berie hmotu z červeného obra, tá naňho sadá, zvyšuje sa hustota, rastie teplota až prekročí kritickú medzu,“ dopĺňa Pavol Bobík, astrofyzik z Ústavu experimentálnej fyziky SAV Košice.

Vtedy nastáva termonukleárna explózia, pri ktorej sa uvoľní obrovské množstvo energie a svetla. „Po nejakých 100 dňoch ostane na tej hviezde tenká obálka hélia, ktorá má hmotnosť jednej desaťtisíciny hviezdy,“ pokračuje Bobík.

Výbuch novy spravidla hviezdu nezničí a skôr či neskôr sa zopakuje. Úplne iné je to pri takzvaných supernovách. Jedny sú podobné novám, pri druhých exploduje samotná hviezda.

Vedci očakávajú, že T Coronae Borealis exploduje najneskôr v septembri. Na oblohe bude niekoľko dní žiariť ako Polárka. Upierať sa na ňu bude zrak špičkových vedcov i amatérov. „Je možné, že z toho budú nové, veľmi zaujímavé poznatky,“ vraví Bobík.

Práve novy nám vedia pomôcť pri riešení jednej z najväčších záhad kozmológie, a to rozpínanie vesmíru. Objasniť sa ho snažíme viacerými spôsobmi, no stále nám vychádzajú rozdielne výsledky.

„Vo fyzike nie je dobré, keď nám vychádzajú dva výsledky. Čosi nie je v poriadku, čosi zle meriame alebo sa to mení, nevieme...,“ konštatoval na záver astrofyzik.

Autor: Jozef Demeter, Milan Špak

Na UPJŠ promovali žiaci základných škôl [📄](#)

📅 16. 7. 2024, 19:50, Zdroj: kosiceonline.sk [📄](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Rektorát UPJŠ**, Kľúčové slová: **Daniel Pella, rektor UPJŠ**

Dosah: **3 234** GRP: **0,07** OTS: **0,00** AVE: **271** EUR

Na **UPJŠ** promovali žiaci základných škôl

Košice Spravodajstvo

Denný tábor navštívilo vyše 50 detí.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (**UPJŠ**) pripravila 14. ročník denného detského tábora Univerzita bez hraníc. Konal sa od 8. do 12. júla na piatich fakultách a troch pracoviskách univerzity. Počas jedného týždňa si štúdium na vysokej škole vyskúšalo 56 detí v štyroch skupinách, pre ktoré zabezpečilo program 44 zamestnancov a študentov **UPJŠ**.

Denný tábor bol určený žiakom 5. a 6. ročníka základných škôl. Počas jedného týždňa navštívili lekársku, prírodovedeckú, právnickú a filozofickú fakultu, botanickú záhradu, univerzitnú knižnicu a ústav telenej výchovy a športu. Fakulta verejnej správy privítala deti v priestoroch Historickej radnice mesta Košice. Univerzity bez hraníc sa zúčastňujú aj deti z rôznych neziskových organizácií či centier pre deti a rodiny v núdzi.

V tomto ročníku prijali štyri deti zo zariadenia Oáza. Cieľom Univerzity bez hraníc je vzbudiť záujem a podporiť nadšenie pre vedu a vzdelanie u detí, rozvíjať ich talent, schopnosti a zručnosti už v mladom veku tak, aby sa z nich postupným štúdiom v budúcnosti stali odborníci v rôznych oblastiach.

Žiaci počas tábora navštívili botanickú záhradu / **UPJŠ**

Program pripravili pedagógovia, odborní zamestnanci a doktorandi univerzity s dôrazom na využitie získaných teoretických poznatkov v praxi už počas priebehu samotnej aktivity.

„ Investícia do vedomostí a osobného rozvoja detí je vždy užitočná. Som preto veľmi rád, že 56 detí strávilo na našej univerzite týždeň motivujúci k získavaniu nových poznatkov, ale aj nezabudnuteľných chvíľ, na ktoré budú rady spomínať. Verím, že sa niektoré z nich v budúcnosti stanú aj našimi riadnymi študentmi a zažijú jeden z najkrajších momentov mladosti spojený so slávnostnou promóciou po úspešnom absolvovaní riadneho štúdia na **UPJŠ**,“ uviedol **rektor** univerzity **Daniel Pella**.

V pondelok (8.7.) účastníci tábora dostali rady a tipy, ako sa správať ekologickejšie a prispieť tak k ochrane životného prostredia a planéty. Navštívili botanickú záhradu, oboznámili sa s viacerými druhmi rastlín, niektoré z nich ochutnali, pri iných identifikovali viac či menej tradičné vône. Kolektív z fakulty verejnej správy pripravil prehliadku priestorov historickej radnice, kde si deti zvolili svojho starostu na základe pripravenej volebnej kampane a volebného programu vybraných kandidátov.

V utorok (9.7.) sa deti presunuli na lekársku fakultu. V Centre simulátorovej a virtuálnej medicíny spoznali ľudské telo z novej perspektívy, naučili sa zásady správneho ošetrovania rán, vypočítali si dĺžku svojho života na základe stravovacích návykov a zistili dôležitosť precíznej dentálnej hygieny. Stred týždňa patril právnickej fakulte, kde sa deti dozvedeli o rôznych nástrahách, ktoré číhajú v online priestore a overili si svoje vedomosti z digitálneho prostredia.

Odborníci z právnickej fakulty im vysvetlili, prečo je ohováranie trestný čin a ako sa majú spracovávať osobné údaje, čo je dezinformácia, phishing či kyberšikana. V rámci druhej aktivity si vyskúšali simulovaný súdny spor. Stredajší program (10.7.) pokračoval v univerzitnej knižnici, kde deti absolvovali prekážkovú dráhu, lúštenie hlavolamov a ďalšie úlohy na ceste za pokladom.

Deti si vyplnili pracovné listy zamerané na sebaopoznanie / **UPJŠ**

Štvrtkové dopoludnie (11.7.) táborníci strávili na prírodovedeckej fakulte. Pomocou nástrojov sa zoznámili s možnosťou využitia mobilných telefónov pri mapovaní krajiny. Vyskúšali si posielanie tajných správ bezdrôtovou komunikáciou a oboznámili sa so základnými teplotnými stupnicami. Videli fyzikálne experimenty s kvapalným dusíkom či chemické pokusy, vďaka ktorým si vyrobili z vodného skla a etanolu skákavé loptičky.

Posledný deň patril Filozofickej fakulte **UPJŠ**, kde sa žiaci dozvedeli, aké prostredie, činnosti a veci sa spájajú so zdravým, respektíve nezdravým životným štýlom, čo sú závislosti, prečo je dôležité starať sa o seba samého a ako pomáhať druhým. Deti si vyplnili pracovné listy zamerané na sebaopoznanie a sociálnu oporu, absolvovali hry, hádanky a tímové súťaže zamerané na slovtvorbu, cudzie jazyky a interkultúrnu komunikáciu.

Ústav telesnej výchovy a športu preniesol deti športovou formou do rozprávkového sveta na ostrov Madagaskar. Počas troch popoludní plnili výzvy fantazijnej expedície.

V rámci podpory zdravej súťaživosti a fair play boli vo štvrtok popoludní za prítomnosti rodičov vyhodnotené športové výkony malých vysokoškolákov a slávnostne udelené medaile víťaznému tímu s najlepšimi výsledkami.

Denný tábor detskej univerzity každoročne uzatvára slávnostná promócia / **UPJŠ**

Projekt detskej univerzity každoročne uzatvára slávnostná promócia malých absolventov, ktorým vedenie slávnostne odovzdá diplomy za prítomnosti ich rodičov a ďalších členov rodiny.

„Som presvedčený, že začiatok letných prázdnin na pôde našej univerzity vám dal šancu spoznať nielen nových kamarátov, ale aj možnosť zažiť množstvo zábavy, hier, športových aktivít či dosiaľ neobjavených poznatkov. Verím, že bohatý denný program na všetkých fakultách a univerzitných pracoviskách splnil vaše očakávania,“ prihovoril sa počas slávnostnej promócie absolventom Univerzity bez hraníc prorektor pre strategický rozvoj a investície Pavol Jarčuška.

„Univerzita bez hraníc nám všetkým dala mnoho nových kamarátov, kopec nových zážitkov a spoznali sme mnoho nových miest. Na každej fakulte sme mali možnosť dozvedieť sa množstvo nových informácií a vyskúšať si viacero praktických aktivít. Myslím si, že celá Univerzita bez hraníc nám všetkým aspoň trošku pomohla rozhodnúť sa, na aký študijný odbor pôjdeme,“ opísala účastníčka tábora Lucia Jasinská.

Vybuchne hviezda

📺 16. 7. 2024, 19:55, Relácia: **Televízne noviny**, Stanica: **Markíza**, Vydavateľ: **MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Kľúčové slová: **UPJŠ**
Dosah: 337 500 GRP; 7,50 OTS; 0,08 AVE; 22500 EUR

Jaroslav Zápala, moderátor:

Nad našimi hlavami čoskoro vybuchne hviezda a pozorovať ju budeme môcť aj my. Explózia takzvanej Novy v súhvezdí Severná koruna sa opakuje každých 80 rokov a prinesie vzácne vedecké poznatky.

Jozef Demeter, redaktor:

Dvojhviezda s názvom T Coronae borealis sa nachádza asi 3000 svetelných rokov od Zeme. Pre astronómov je to za rohom.

Štefan Parimucha, astrofyzik, **UPJŠ** v Košiciach:

Dochádza k zrýchlenému prenosu hmoty medzi Červeným obrom a Bielym trpaslíkom.

Pavol Bobík, astrofyzik, Ústav experimentálnej fyziky, SAV Košice:

Biely trpaslík si berie hmotu z Červeného obra, tá naňho sadá, zvyšuje sa jej hustota, rastie teplota až prekročí kritickú medzu.

Jozef Demeter, redaktor:

Vtedy nastáva termonukleárna explózia, pri ktorej sa uvoľní obrovské množstvo energie a svetla.

Pavol Bobík, astrofyzik, Ústav experimentálnej fyziky, SAV Košice:

Po nejakých 100 dňoch zostane na hviezde tenká obálka hélia, ktorá má hmotnosť jednej desaťtisíciny celej hviezdy.

Jozef Demeter, redaktor:

Výbuch Novy spravidla hviezdu nezničí a skôr či neskôr sa zopakuje. Úplne iné je to pri takzvaných Supernovách. Jedny sú podobné Novám, pri druhých exploduje samotná hviezda.

Štefan Parimucha, astrofyzik, **UPJŠ** v Košiciach:

Ako keby sa zrútila sama do seba, pričom dôjde k silnému výbuchu a ostane mi iba nejaké malé jadro, z ktorého vznikne neskôr neutrónová hviezda.

Jozef Demeter, redaktor:

Vedci očakávajú, že T Coronae Borealis exploduje najneskôr v septembri. Na oblohe bude niekoľko dní žiariť ako Polárka. Upierať sa na ňu bude zrak špičkových vedcov i amatérov.

Pavol Bobík, astrofyzik, Ústav experimentálnej fyziky, SAV Košice:

Pozrie sa tam James Webb Space telescope, Fermi telescope, VLT telescope, všetko čo máme, sa tam pozrie a je možné, že z toho budú nové veľmi zaujímavé poznatky.

Jozef Demeter, redaktor:

Práve Novy nám vedia pomôcť pri riešení jednej z najväčších záhad kozmológie, a to rozpínanie vesmíru. Objasniť sa ho snažíme viacerými spôsobmi, no stále nám vychádzajú rozdielne výsledky.

Pavol Bobík, astrofyzik, Ústav experimentálnej fyziky, SAV Košice:

Čo nie je dobré vo fyzike? Keď sú dva výsledky, tak to znamená, že kdesi, čomusi nerozumieme, alebo čosi zle meriame alebo čosi... Mení sa to v histórii toho vesmíru? Nevieme.

Jozef Demeter, redaktor:

Jozef Demeter, televízia Markíza.